Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 218. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ЖОВТНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 20, 1953. No. 218. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ НА ПОСВЯЧЕННІ ВОДНИХ СПОРУД У МЕХІКО

СКЛИКАЄ ДО ВАШИНГТОНУ З'ЇЗД ПОСАДНИКІВ 175 МІСТ В СПРАВІ ДЕРЖАВНОЇ ОБОРОНИ

МкАллен, Тексас. — Президент Айзенгавер 19 жовтня мав взяти участь у посвяченні величезних водних споруд у Мехіко, які будуть обслуговувати й південні стейти ЗДА. Ця велика гребля на ріці Гранде називається Гребля Фалькон, і збиратиме води химерної ріки Гранде, роблячи 1,350,000 акрів у долині при цій ріці придатними для хліборобства. Це перший випадок в історії людства, коли подібні водні споруди побудовано для добра двох держав, — ЗДА і Мехіко. Президент Айзенгавер перед полуднем мав перейти кордон, де мехіканська почесна сотня мала віддати йому військові почесті. Пізніше президент мав від'їхати до новозбудованого містечка Нуево Герреро, на зустріч з мехіканським президентом Руїзом Кортінесом. — Обидва президенти одночасно мали відкрити меморіяльні таблиці на двох пільонах 18 стіп заввишки. Президент Айзенгавер мав взяти участь у народному святі в Нуево Герреро, де відбуваються музичні виступи та народні танки. —

На грудень президент Айзенгавер скликає посадників 175 американських міст, що нараховують понад 75,000 мешканців. На цих нарадах будуть промовляти, крім президента, державний секретар Джан Фостер Доллес, секретар оборони Чарлз Е. Вилсон і директор Цивільної Оборони Вол Петерсон. В неділю президент був присутній на богослуженні в церкві. Пастор цієї церкви Ернест Ф. Дойч привітав достойних гостей (Айзенгавера і губернатора Шіверса) і пізніше виголосив такі слова: „Дякуємо Богові, що ми є громадянами держави, провідні особи якої керують нацією під проводом Бога". — Після врочистостей у Мехіко президент відлетів до Вашингтону.

Допомога ЗДА закордонові в цьому році найбільша

Вашингтон. — Допомога ЗДА чужим державам вільного світу цього року осягнула свій вершок і дійшла до суми 7,030,000,000 долярів. Це відноситься до фінансового року, що закінчився з кінцем червня 1953 року. З цієї суми чужі держави звернули ЗДА 649,000,000 долярів, отже чиста допомога становить 6,336,000 долярів. В попередньому фінансовому році, що закінчився з кінцем червня 1952 року, „допомога" ЗДА вільним державам світу становила на чисто, після звороту боргів, 4,606,000,000 долярів. Найбільше з цієї суми дістала Західна Европа — 66 відсотків (в попередньому, 1952 році, Західня Европа дістала була 73 відсотки всієї американської допомоги). З европейських держав найбільше американської допомоги дістала Франція — 480,000,000 долярів (після звороту боргів — 291,000,000 долярів). На другому місці стоїть Англія — 433,000,000 (346,000,000) долярів. Інші европейські держави діставали американську допомогу в таких сумах: Італія —194,000,000 долярів, Югославія — 116,000,000, Греція — 11,000,000. На допомогу Східній Азії і країнам Тихого океану видано — 1,240,000,000 долярів. В попередньому, 1952 році, цим самим державам видано допомоги тільки на суму 932,000,000 долярів. Окремі держави в Азії дістали: Корея — 169,000,000 долярів, Індія — 46,000,000, Японія — 28,000,000, Формоза — 91,000,000. Латинські держави Південної Америки дістали від ЗДА в 1953 році — 324,000,000 долярів.

Припускають саботаж у корабельній катастрофі у Бостоні

Бостон, Масс. — ФБІ і представники розвідчої служби фльоти ведуть слідство в справі жахливої катастрофи на кораблі в бостонському порті, в наслідок якої згинуло 36 осіб і важко поранено 40. Досі не знають, що було причиною цієї катастрофи, — але припускають, що її міг спричинити саботаж. ФБІ допитує цивільних осіб, а розвідча служба фльоти переслухує моряків. Літаконосець „Лейт" цілком знищений внаслідок вибуху. На літаконосці під час вибуху відбувалися жахливі сцени. Моряки виявили справжнє геройство, коли, самі поранені, рятували своїх товаришів. Покойовий Оссі Ворд розповідає таку історію: „Рятуючи пораненого моряка, ми почули крик з сусідньої кабіни. Побігли туди, і знайшли там тяжко попеченого офіцера. Коли стягали з нього горіючу одежу, він сказав: „Я католик, приведіть мені священника. Мій тип крови „А". — Довідавшись, що ми замкнені в кораблі, він промовив: — „Молімся!" — І казав читати молитву. Ми не знаємо, як він називається, і не знаємо чи він ще живий."

47 осіб легко поранено в катастрофі поїзду

Балтімор. — Особовий поїзд, що їхав з Ню Йорку до Вашингтону, наскочив на сталеву плиту, що впала була з попереднього вантажного поїзду, і зійшов з рейок. На щастя з усіх 344 пасажирів, що їхали в цьому поїзді, тільки 47 були легко поранені. З обслуги поїзду ніхто не потерпів. Паротяг перевернувся, а дев'ять вагонів злетіли з рейок. Залізничий рух привернено за 30 хвилин по катастрофі.

В АМЕРИЦІ

● **ЗДА купили від Франції** „Територію Люїзіяни" за 11,250,000 долярів (разом з іншими видатками кошти цього купна становили 27,267,622 дол.). Ця територія обіймає обшири, що на них лежать нині такі стейти: Арканзас, Міссурі, Айова, Оклагома, Канзас, Небраска, Південна Дакота і Луїзіяна, а також частини інших стейтів. Цей договір ратифіковано в жовтні 1803 року.

● **Сенатор Карл Е. Мундт** має вести переслухування в справі, хто дав Совєтам американські друкарські машини на те, щоб большевики могли видрукувати 250,000,000 німецьких марок на рахунок ЗДА. — ЗДА друкували німецькі марки, якими користувалося військо під час війни.

● **Республіканський сенатор Мілтон Р. Йонг**, який очолює сенатську Рільничу Підкомісію, заявив, що він невдоволений із промови през. Айзенгавера в Канзас Ситі, і домагається резиґнації секретаря рільництва Венсона. „Промова президента дуже загальникова, — казав Мілтон, — а фармери вимагають конкретних пропозицій для відвернення кризи в сільському господарстві.

● **„Дівочі Скавти" ЗДА** відбувають свій з'їзд від 18-го до 21 жовтня. На з'їзд прибуде 8,000 делеґаток і старших скавтів, які заступають понад 2 мі... стейти: Арканзо, Міссурі, Айо...

● **Один єгипетський і десять** бразилійських поліційних старшин прибули до Ню Йорку на шеститижневий курс поліційної криміналістики. Курс відбувається в нюйоркській Поліційній Академії.

П-НІ МЕСТА: НАЙБІЛЬША ОБИДА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ — НАЗИВАТИ ЇХ РОСІЯНАМИ.

Б. американська амбасадорка, після відвідин в Совєтському Союзі, стверджує велику різницю між українцями і росіянами; підкреслює антиросійське та антикомуністичне наставлення українців і їх приязне відношення до американців; називає Київ найкращим містом в Совєтському Союзі

Ню Йорк. — „У Харкові й опісля в Києві, в двох метрополітальних центрах України, я переконалася, що навряд чи може бути для українця більша обида, як помилково вважати їх росіянами!" — твердить п-ні Пірлі Места, бувша американська амбасадорка в Люксембурзі, яка скористала з необачного запрошення совєтського амбасадора і відвідала недавно Совєтський Союз, побувавши теж в Україні. Свої спостереження з тих відвідин описує тепер п-ні Места в нюйоркському „Геральд Трибюн" в серії статтей. У п'ятій з черги статті, надрукованій в згаданому щоденнику з понеділка, 19-го жовтня, п-ні Места пише про свої відвідини в Україні, підкреслюючи вже в заголовку, що українці найбільше обурюються, коли помилково називати їх росіянами. Авторка пише: „Чи ви росіянин?" питала я різних людей, що їх зустрічала на вулицях і в парках. Вони реаґували, наче б їх хто вдарив в лице й обурено відповідали: „Росіянин? Ні! Ні! Українець! Українець!" В дальшому п-ні Места пише: „Я знала, що українці мають свою власну національність, але я не здавала собі справи з того, що вони вважатимуть за обиду, якщо їх брати за росіян — наче б це було останнім, що вони хотіли б допустити, щоб їх помилково називати. Їхня реакція кидає деяке світло на те, чому Кремль продовжує клопотатись Україною, другою з черги найбільшою республікою в Совєтському Союзі та головним джерелом його хліба, вугілля й залізної руди". Бувша американська амбасадорка описує велику різницю в поведінці між українцями й росіянами, підкреслюючи зокрема сміливі українські антибольшевицькі виступи та їхню неприховану приязнь до американців. „Як тільки я приїхала до Харкова — пише вона — я пішла на оглядини міста з своїми двома американськими приятелями. Це був єдиний час, коли за нами не слідкували, наскільки я це могла бачити. ...Ми винайняли таксівку і просили українського шофера, щоб завіз нас до ресторану. Він відкрив, що ми американці, і почав відноситись до нас дуже сердечно, наче б ми були старі приятелі. Я сказала йому, що Харків видається мені дуже принадним містом, з його деревами та чистими вулицями і питала його, скільки він має населення. Я ні разу не зустріла росіянина, який сказав би мені, скільки населення має Москва, наче б це була глибока військова таємниця, але наш український водій відповів без вагання: „Ми маємо в Харкові коло мільйону (населення), з них приблизно одна третина росіян, одна третина українців і одна третина жидів". Проїжджаючи площею Люксембурґ, названою на честь комуністки Рози Люксембурґ, я запитала водія, чи не має він трудноців у запам'ятанні назв вулиць, бо росіяни, здається, їх час від часу змінюють. „О, так — відповів він — вулиці змінюються відповідно до політичного вітру..." Ніхто з нас пише п-ні Места — не знав тоді, що політичний вітер мав знову змінитися, приносячи нові зміни в назвах вулиць. Коли ми під'їхали до ресторану, він перестеріг мене, щоб я не очікувала, що українці скажуть мені те, що вони дійсно думають про совєтську систему, бо це означало б тюрму, якщо б хто підслухав. Тому я була перестрашена тим, що сталося кілька годин пізніше, після обіду, коли я сиділа в одному кінотеатрі. Фільм представляв одну сцену про „Голос Америки" і злобно нападав на З'єдинені Держави. Один українець, почувши, що я говорю по-англійськи, раз-у-раз нахилявся до мене і говорив „Брехні! Все брехні!" „Шшш!" — шепнула я йому у відповідь — „Хтось може вас підслухати". Але чим сильніші напади були на екрані, тим голосніші були його коментарі: „Брехня! брехня!" і я уявляла, що кожний в театрі може його почути..." П-ні Места описує далі свої страждання зі страху, що відважного українця можуть в кожній хвилині заарештувати, і твердить, що для неї було справжнім відпруженням, коли фільм скінчився. „Здавалося — пише вона — справжнім чудом, що українець не був заарештований. Невже ж могло бути так, що всі ті, які його підслухали, думали так само про фільм?"

Описавши ще кілька своїх пригод в українському Харкові, п-ні Места описує свій побут в Києві. „Люди в Києві, в загальному, були — пише п-ні Места — такі самі сердечні, як ті, що їх я зустрічала в Харкові, а їхнє місто ще гарніше — воно справляє найбільше враження з усіх міст, які я відвідувала в Совєтському Союзі. Вони виявляли спеціяльне вдоволення, довідавшись, що я американка — одна з перших, яку вони побачили після того, як Москва скасувала заборону для чужинців відвідувати Київ, столицю позірно незалежної країни, члена Об'єднаних Націй.

Велику різницю між росіянами й українцями зауважила п-ні Места також в Києві. Вона пише: „Українці, що працювали або мешкали в готелі, приходили й дружньо розмовляли, не чекаючи, щоб я заговорила перша. Це була мала, але багатозначна різниця в порівнянні з „Національним Готелем" в Москві, де я мешкала..." В Києві „я зустріла деяких жінок, що говорили по-англійськи, або казали, що хочуть навчитися цієї мови. Я питала їх, чому вони так зацікавлені нашою мовою. Одна сказала: тому, що англійська мова „прекрасна". Інша, яку я зустріла на лавці в парку, звірилась мені, що вона подивляє американців. Кілька хвилин пізніше вона схопилась і відійшла з своєю малою дочкою, яка бавилась поблизу. В деякому віддаленні я спостерегла поліцianta, що наближався..." Дальші описи п-ні Мести з її побуту в Україні теж навіяні помітними симпатіями до українців та їхньої країни за ту приязнь, яку вона відчула в них до американців, не зважаючи на большевицький терор.

Північні корейці не хочуть бачити комуністів

Токіо. — До того часу відбулися тільки дві зустрічі комуністичних „переконувачів" з полоненими неповоротцями у приявності альянтських і невтральних делеґатів. Ці дві зустрічі закінчились невдачею комуністів, які все твердили, що всі полонені хочуть вертатися, а перешкоджає їм лише „терор" Синґмана Рі й Чіянґ Кай-шека. На 950 „переконуваних" тільки 19 погодились вертатися, отже 2%. Другого дня „переконування" стався гострий інцидент у зв'язку з переслухуванням одного полоненого на протязі 4 і пів години. Американські обсерватори мали таку гостру суперечку з комуністами, що врешті приїхав голова Невтральної Комісії ген. Тімайя і, забрав того полоненого до власного авта, та відвіз його до табору. Один з неповоротців кинув кріслом на комуніста, а другий ударив „переконувача" в живіт. Комуністи повідомили Невтральну Комісію, що вони хочуть в третьому дні зустрітись із 1,000 північно-корейськими полоненими. Коли це виявилось неможливим, бо полонені не хотіли йти, комуністи погодились на 500, але й тієї кількости не вдалося зібрати мирним способом. Здається, що комуністи, переконавшись — що програли „кампанію переконування", хочуть довести до того, щоб індійці силоміць тягнули неповоротців, — внаслідок чого індійці пересварилися б з американцями. Індійці це розуміють і хоч в першому дні загрозили полоненим, що будуть силою перевозити їх, тепер не хочуть примушувати полонених до зустрічі з комуністами. Тому заповіджену третю зустріч тим часом вікликано.

Емеритований американський генерал Герберт Голдридж, особистий приятель президента Айзенгавера, написав до президента листа з просьбою дозволити йому поїхати до Кореї і зустрінутися з 23 американськими вояками-неповоротцями. Ген. Голдридж сподівається вплинути на зміну їх рішення.

Совєти „передбачають" економічний крах в ЗДА

Москва. — Московська „Правда" вмістила статтю Евгена Варґи, совєтського економіста який „передбачає", що З'єдинені Держави невідхильно йдуть до економічної катастрофи. Совєтський автор оперує вихопленими реченнями з різних американських часописів, головно „Ю.С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт", але спирається головно на теоріях Маркса. Він запевняє, що теперішній зріст американської продукції є ознакою наближення економічного краху. Варґа, який має тепер 74 роки, від 1946 року безупинно „пророкує", що ось-ось в Америці й інших капіталістичних країнах вибухне господарська катастрофа. У 1948 році сама „Правда" виступила проти нього, бо він зважився був висловити сумнів, чи дійсно „імперіялістичні" держави Заходу воюватимуть між собою. За ці він „каявся" і тепер знову пише про те, що є мрією большевиків.

Великий успіх вистави „Мина Мазайло" М. Куліша

Театральна Група міста Ню Йорку, у склад якої входить більшість членів колишньої Драматичної Студії дир. Йосифа Гірняка, виставила в суботу 17 ц. м. в Ню Йорку в залі Фешен Інституту комедію на 4 дії Миколи Куліша „Мина Мазайло". Велика заля була майже вщерть повна, не вважаючи на одночасні інші українські імпрези в Ню Йорку й метрополітальній окрузі. П'єса пройшла з великим успіхом. Виконавець головної ролі, Йосиф Гірняк, збирав бурі оплесків, і зі своєю дружиною Олімпією Добровольською, що була режисером п'єси й виконавцем ролі Баронової-Казіно — дістав багато квітів.

ЛІКАРІ Й ІНЖЕНЕРИ НА ВІДВІДИНАХ В СОЮЗІВЦІ

Минулої суботи й неділі, 17 і 18 жовтня, відбулася до Союзівки, вакаційно-відпочинкової оселі Українського Народного Союзу біля Кергонксон, Н. Й., прогулянка лікарів та інженерів, влаштована Т-вом Українських Лікарів. В прогулянці взяло участь понад 40 осіб, переважно лікарів та інженерів з родинами. Під час вечері в суботу вітав приявних д-р Володимир Петришин, народжений в цій країні український лікар і науковець, голова нюйоркської філії Лікарського Товариства. Д-р Ярослав Воєвідка, аранжер прогулянки, виявив вдоволення з того, що пощастило зорганізувати першу того роду прогулянку, яка затіснить взаємини між лікарями, і висловив вдячність Управі УНС за прихильність, з якою вона поставилась до цієї прогулянки. Д-р Роман Осінчук, голова Т-ва Українських Лікарів, підкреслив значення Союзівки, яка може стати дуже пригожим місцем для тих українців, що приходять до здоров'я після недуги, а згодом може допомогти розв'язати проблему українського шпиталю. Інж. Микола Яримович говорив про значення Союзівки, як товариського центру для зустрічей і затіснення взаємин між давніми й новоприбулими поселенцями і тут народженою ґенерацією. Дмитро Галичин, голова УНСоюзу, дякував Т-ву Українських Лікарів за влаштування тієї прогулянки і висловив надію, що тими слідами підуть також інші українські організації. Д-р Лука Мишуга, що все ще перебуває в Союзівці, приходячи до здоров'я після важкої операції шлунка на початку серпня ц. р., згадав з історії американських українців ролю священиків і лікарів (д-р Володимир Сіменович), як перших організаторів нашого народного й культурного життя на цій землі. Час побуту гостей в Союзівці виповнили різноманітні товариські імпрези, забави, співи, ватра, прогулянки та відпочинок. Прогульковці не скривали свого захоплення з побуту серед прекрасної осінньої природи в Союзівці і з жалем залишали її в неділю пополудні, вертаючись до виконування своїх відповідальних обов'язків в місті.

Тиждень Публічної Бібліотеки в Брукліні

Ню Йорк. — Публічна Бібліотека в Брукліні проголосила свій тиждень, який триватиме від 19 до 24 жовтня і завданням якого є спопуляризувати книжку серед місцевого населення. Тиждень започатковує спеціяльна програма промов і співів перед будинком головної бібліотеки при Істерн Парквей і Флетбуш евеню в понеділок, 19-го жовтня, о год. 4-ій пополудні. Вечорами всі 50 відділів бібліотеки матимуть свої спеціяльні програми музики, поезії й мистецтва. Висвітлюватиметься фільм: „Бібліотека — це родинна справа". В головній бібліотеці є окремий український відділ, який має, на жаль, тільки 35 книжок і в якому працює канадійська українка п. Віра Цірка. Дуже побажане, щоб українці Брукліну взяли участь в імпрезах бібліотеки цього тижня і виявили цим своє зацікавлення, що без сумніву, допоможе відповідно розбудувати український відділ. Випозичання книжок в бібліотеці безплатне.

ЗАХІД ЗАПРОШУЄ СОВЄТИ ЗНОВУ НА НАРАДУ У СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Лондон. — У неділю ввечорі закінчилась у Лондоні триденна конференція, яка відбувалась тут з участю керівників закордонної політики трьох західніх великодержав, а саме ЗДА, Англії і Франції. Видано коротке спільне повідомлення, в якому сказано, що конференція узгіднила відповідь на совєтську, останню ноту в справі Німеччини й Австрії. Міністри обмінялись думками у справі Трієсту. Ширший уступ в офіційному повідомленні про лондонську конференцію торкається несподівано загостреної ситуації на Близькому Сході внаслідок нападу жидівських військ 14 жовтня на прикордонні містечка Йордану, при чому згинуло кількадесят арабів. Конференція вирішила негайно перевести дискусію над цією справою на Раді Безпеки Об'єднаних Націй і не допустити до вибуху нових воєнних дій між Ізраїлем та його арабськими сусідами. Далі міністри закордонних справ трьох великодержав підкреслили своє солідарне змагання до забезпечення миру в Кореї, при чому американський державний секретар Дж. Ф. Доллес поінформував своїх колеґ про заходи ЗДА в справі зустрічі з представниками другої сторони для підготови політичної конференції. Вкінці офіційного комунікату говориться про зреферування на конференції міністром закордонних справ Франції теперішньої стадії індо-китайської війни і про бажання всіх трьох держав осягнути мир також у цій частині південно-східньої Азії.

У ноті переданій Совєтам, яка вже є шостою з черги за останніх 95 днів у цій самій справі, західні держави пропонують зустріч чотирьох міністрів закордонних справ в Люґано, у Швайцарії в дні 9 листопада для обміркування справи об'єднання і мирового договору з Німеччиною та миру з Австрією. Щодо совєтської пропозиції перевести конференцію „великої п'ятки", то теперішня нота альянтів звертає увагу, що всі п'ять пропонованих Совєтами держав братимуть участь у корейській політичній конференції, де вони матимуть змогу поладнати мирно найважнішу справу, якою є об'єднання і тривкий мир в Кореї. Таким чином західні альянти дають зрозуміти, що з комуністичним Китаєм нема чого зустрічатися на жадній конференції, аж поки він не виявить мінімум доброї волі бодай у відношенні до Кореї. В останньому уступі ноти до Совєтів альянти підкреслюють, що коли запропонована в Люґано конференція матиме успіх, то вона промостить дорогу „для дискусії над іншими більшими проблемами і для відновлення необхідних передумов до мирних і приязних взаємин між народами". Це розуміти треба так, що лише конференція міністрів ЗДА, Англії, Франції і СССР у справі Німеччини й Австрії має виявити, чи взагалі доцільною є зустріч „великої чвірки": хай на цих двох прикладах Совєти доведуть свою добру волю вирішувати міжнародні справи на платформі згідливої співпраці.

У справі Трієсту не проголошено жадних конкретних постанов, крім згадки, що „міністри дослідили проблему Трієсту". Вони погодилися „продовжувати спільні старання дійти до необхідного порозуміння в тому обширі". Американська преса інформує, що західні міністри вирішили запропонувати Італії і Югославії відбути спільну конференцію всіх 5 держав, але нема певности, чи в теперішній ситуації обидві спірні у справі Трієсту держави погодяться на таку нараду.

Тіто знову погрожує війною

Беоґрад. — Маршал Тіто заявив, що юґославські війська не будуть стріляти на американців і англійців, але водночас потвердив, що коли б тільки італійські війська вступили в зону „А" Трієсту, тоді зараз же почнуть робити те саме й юґослави. Таким чином прийшло б тоді неминуче до стрілянини й вибуху війни. Коли ж англо-американські війська схотіли б узяти під свою охорону італійців, які вмаршують до Трієсту, тоді це викликало б „катастрофальну реакцію Юґославії". Що Тіто розуміє під „катастрофальною реакцією" — він не пояснив. Тіто заперечив, наче б він в минулому році дав свою згоду англійському міністрові Ідені на передачу зони „А" Італії.

Америка припиняє фінансову допомогу Ізраїлеві

Вашинґтон. — Державний Секретаріят повідомив пресу, що американський уряд занепокоєний зростом напруження між Ізраїлем і сусідніми арабськими державами. З офіційних кіл повідомлено про рішення припинити виплату кількох мільйонів долярів, запланованих, як допомога ізраїльському урядові. Ізраїль допустився в останньому часі цілого ряду порушень здемілітаризованої зони й інших актів насильства супроти арабів.

НАТО матиме в Туреччині нові бази

Анкара. — Туреччина ставиться прихильно до намагань західніх альянтів дістати на південно-східньому побережжі Туреччини нові бази, які заступили б частинно стратегічну вартість Суезу, коли він перейде під повне правління Єгипту. Ця нова база знаходилася б в околиці порту Іскендерун (Александрета), поруч дуже важливої залізничої лінії Баґдаду. З початком цього місяця Анкару відвідав англійський міністер військових справ Антоні Гед, який вів про це переговори. Так само американці розбудовують летунські бази над річкою Тигр.

В СВІТІ

● **Голляндський князь Бернард**, чоловік королеви Юліяни, взяв участь у великих ловах, що їх уладжено у Франції на честь високих гостей. — Королева Юліяна провела день у товаристві дружини французького президента Оріоля.

● **Англійсько-єгипетські** переговори в справі Суезу перервано з тої причини, що головний англійський делеґат ген. Робертсон занедужав на ґрипу.

● **Німецький канцлер Аденауер** заявив, що він дуже вдоволений нотою трьох альянтських міністрів закордонних справ до СССР. Він висловив вдоволення, що три західні міністри, які радили у Лондоні, вдержували зв'язок із ним, Аденауером, коли йшлося про німецьку справу.

● **Американський патрульний морський літак** із 9 членами залоги впав у море за 9 миль від Ісляндії. Досі не врятовано нікого з залоги

● **Фелікс Габсбурґ**, син останнього цісаря Австрії Карла та цісаревої Зити, і його дружина Анна Евгенія з Аренбурґу, стали щасливими батьками новонародженої дівчинки. Фелікс Габсбурґ є все ще офіційним кандидатом австрійських монархістів на престол Австрії.

● **Колюмбійська поліція** арештувала 9 комуністів (п'ять чоловіків і чотири жінки), які повернулися з „Конґресу миру" в Будапешті.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ШПИГУНИ І ЗРАДНИКИ

Постійна Сенатська Слідча Підкомісія, яку очолює сенатор Джозеф Ф. МекКарті, республіканець з Висконсін, переводить тепер інтенсивне слідство в справі викрадення військових таємниць з лябораторій Сиґнального Корпусу Армії у Форті Монмавт в Ню Джерзі. Слідство ведеться при закритих дверях, і досі подано до публічного відома тільки деякі загальні дані про цю нову шпигунську аферу, яка могла сильно підкопати безпеку З'єдинених Держав, а з ними й всього вільного світу. Немає бо жадних сумнівів, що шпигунство відбувалося на користь Совєтського Союзу і його в цьому випадку зв'язується з Розенберґами, страченими кілька місяців тому на електричному кріслі, — шпигунами, що видали Совєтам таємницю атомової бомби. Що більше, сен. МекКарті з кінцем минулого тижня заявив, що в дотеперішньому слідстві натраплено на дуже серйозні докази того, що це власне Розенберґ зорганізував у Форт Монмавт шпигунську сітку, яка „ще й тепер може бути діяльна".

Не тільки в теперішніх, але й в усіх попередніх слідствах та судових процесах за зраду і шпигунство недвозначно виявлено, що всіх шпигунів та їх помічників рекрутовано виключно з місцевої комуністичної п'ятої колони. На підставі всіх наявних документів можна з цілою певністю ствердити, що місцева комуністична партія та її прихвосні — це зграя большевицьких шпигунів та зрадників своєї країни. Кожний комуніст — це бувший або теперішній шпигун, або кандидат на нього. Все це доказані факти, а все ж таки в цій країні толерується ще багато навіть відомих і „заслужених" з-поміж цих шпигунів, або кандидатів на них. Це дуже підриває довір'я до Америки у вільному світі, не кажучи вже про постійну загрозу для самої країни з її нутра. І тому треба тільки привітати низку дальших заходів адміністрації для якщо вже не повного припинення, то бодай вкорочення та утруднення комуністичного шпигунства.

До цих заходів належить головно видане минулого тижня екзекутивне доручення президента Айзенгавера, на підставі якого звільнятимуть з урядової праці всіх тих, хто в своїх свідченнях заслонятиметься конституційним П'ятим Доповненням, яке дозволяє на відмову свідчень, якщо б такі свідчення мали бути некорисні для допитуваного. Як відомо, цим конституційним привілеєм залюбки заслонялися досі всі комуністичні п'ятиколонники, і це їм проходило безкарно. Вони зможуть і далі це практикувати, зловживаючи американськими вольностями в намаганням знищити їх, але розпорядження президента щонайменше дозволить очистити урядовий апарат від усіх тих, хто потребує конституційної охорони для своєї протиконституційної діяльности. Правда, досі поза Гісом та деякими іншими червоними, на урядових посадах було небагато таких, що зловживали своїм конституційним правом, а проте розпорядження президента дуже на часі і матиме велике значення для охорони та безпеки країни. При цьому варто пригадати, що свого часу відомий фізик Айнштайн, якому Америка дала захист та всі найкращі можливості творчої праці, вважав за відповідне підписатися під закликом, що намовляв допитуваних заслонятись конституційним додатком і відмовлятися від свідчень щодо їх зв'язків з червоними. Тоді то американська преса назвала Айнштайна „генієм у фізиці й дітваком у політиці".

Підривна діяльність комуністичних шпигунів та зрадників завдала вже важких ран, нанесла багато шкоди країні й не тільки її безпеці та оборонній силі, але й її громадським вольностям та правам. Бо, зловживаючи тими вольностями, вони заставляють країну уживати щораз нових самооборонних заходів, а в пошукуванні за одним винним часом може потерпіти й багато невинних. Тому то спільним обов'язком громадян мусить бути вся можлива допомога законові очистити країну від комуністичних шпигунів і зрадників, які є не меншою загрозою для безпеки З'єдинених Держав, як совєтська агресія іззовні. Освідомлюючою працею серед свого оточення, постійним демаскуванням пропаґандивної совєтської та взагалі комуністичної брехні і постійною сторожкістю перед усіма підривними вчинками комуністичної колони можна очистити атмосферу та усунути ґрунт з-під ніг комуністичних зрадників і шпигунів.

„ДОБРА ВОЛЯ" МОСКВИ

В той час, як урядові кола Вашингтону обмірковують можливість укладення з СССР договору про ненапад, а союзники ЗДА наполягають на скликанні конференції провідних держав з метою досягти замирення, московська урядова пропаґанда з ще більшою силою розгорнула наклепницьку кампанію проти західніх держав, в першу чергу проти ЗДА. Тон цієї пропаґанди такий, що наперед виключає успіх переговорів, якщо, звичайно, західні держави не бажатимуть капітулювати перед комунізмом і задовольняти його аґресивні вимоги.

Новий етап старої пропаґанди ненависти до західніх держав розпочав своєю промовою Маленков 19 вересня на обіді в Кремлі, урядженому на честь корейської делеґації. Маленков звертався не лише до корейців, а до всіх азійських народів. Він виставляв Америку, як аґресора, що хоче з країн Азії поробити свої колонії. Тоном наївної людини Маленков, згадуючи Декларацію Незалежности, поставив злобно-реторичне запитання: „чому американські правлячі кола грубо втручаються у внутрішні справи східніх держав, проводять блокаду і провокують війну проти них, якщо народи цих країн вибирають форми правління, які не задовольняють політиків Вашингтону?" Маленков твердив, що американська „нова колоніяльна політика перевищує всі дотепер знані приклади експансії", що вона „має аґресивний характер і скерована на ґрунтовний переділ світу на користь ЗДА."

Зобразивши ЗДА як страшного ворога азійських народів, що веде проти них аґресивну війну, Маленков закликав ці народи об'єднатись і з допомогою „Росії" обстоювати свою незалежність. Ця промова була поширена по азійських країнах, і московські газети наводять вигідні для неї відгуки індійської, китайської та північнокорейської преси. Індійська газета „Ная Замена" пише: „Народи Азії особливо будуть вітати цю промову тому, що Совєтський Союз — єдина країна, яка послідовно підтримує незалежність і суверенітет азійських народів і яка вимагає, щоб азійським народам дано було право вирішувати свою власну долю." Інший індійський часопис „Джуґантар" пише: „Не можна заперечити того факту, що Совєтська Росія цілковито підтримує незалежність і свободу азійських народів. Про це свідчить зовнішня політика Росії."

Московська преса „спростовує" західню пресу, яка пише про комуністичну експансію в Азії: ніякої експансії комунізму, мовляв, немає, ведеться національновизвольна боротьба, і її борці — в першу чергу патріоти своїх народів, а тоді вже комуністи.

Після зловісної промови Маленкова, московська преса на всі лади розпочала наклепницьку кампанію проти ЗДА. В статті „Тайланд перетворюється на військову базу ЗДА" „Правда" 28 вересня пише таке: „Американські імперіялісти вже давно господарюють в Тайланді. Економіку Тайланду, його фінанси використовують американські аґресивні кола для готування війни... Тайланд крок за кроком втягується в авантюрницькі пляни американських імперіялістів." В іншій статті цей часопис пише, що перебування китайських націоналістичних військ в Бірмі є „маневром ЗДА... розрахованим на підготову нової війни в цій частині Азії."

16 серпня в одній рецензії ця ж „Правда" писала: „Згідно з плянами найбільш аґресивних кіл ЗДА, частина Европи мусить бути обернена на пустелю, позбавлену будь-яких ознак життя... Засуджено на смерть багато мільйонів европейців... Народи Европи глибоко ненавидять заморських окупантів."

Московська пропаґанда не минає жадного конфлікту чи дрібного непорозуміння в демократичному таборі, щоб нацькувати одну державу на другу. „Оплакує" становище Англії, яка „потрапила в залежність від ЗДА." Лякає французів озброєнням Німеччини. Робить усе можливе, щоб західні держави не об'єдналися в оборонному військовому союзі і таким способом не утруднювали дальшого просування комунізму. Московська преса також кричить про „мирне полагодження міжнародних конфліктів", але вчинки Москви вказують, що переговори вона розглядає як засіб аґресії, як засіб гарними словами присипляти пильність демократичного світу.

Західні дипломати з радістю хапаються за фальшиві слова про можливість співжиття двох систем, про „добру волю" Москви, але на шкоду собі закривають очі на правдиві цілі Москви, які вона так чітко і відверто викладає в своїй пропаґанді, поширюваній всіма мовами світу. (Л Л)

І. Л.

СУЧАСНЕ І МАЙБУТНЄ

Основною ціллю кожної політичної еміґрації від найдавніших часів є зберегти й розвинути ті ідеї, що за їх визнавання і поширювання ворог грозить знищенням.

Одначе, тверда дійсність показує, що праця на національно-культурному полі вимагає часу і самопосвяти. Еміґраційний загал найчастіше приневолений посвячувати весь свій час заробітковій праці, щоб сяк-так урядити своє буденне життя.

Проте, є серед цього загалу одиниці, які, не зважаючи на тверді вимоги будня, відрікаються особистих вигод і віддаються праці на національно-культурному полі. Це — люди з природи покликані для ідейної праці на користь народу та його майбутніх поколінь. Цих людей загал не помічає, належно не оцінює, і легко забуває, не здаючи собі справи, що саме вони виконують частину праці за кожного члена суспільности.

Вже стародавній філософ Платон розрізняв у повному суспільстві три верстви: ту, що навчає, ту, що воює і ту, що годує.

Мабуть не припадково ставить він на першому місці ту верству, що навчає. Її становили у стародавній Греції філософи, жерці та мистці. Вони надавали грецькому народові питомого йому духового обличчя, що так виразно відрізняло греків від тодішніх варварів. Вони створили своєю працею ті культурні цінності, що ними людство користується й до сьогодні.

Платонів поділ має свою основу в людській природі і відноситься до кожного суспільства нинішніх часів. Зобов'язує він також наше суспільство поза рідними землями. Ми маємо свою верству, яка єдина має завдання зберегти наше духове обличчя. До цієї верстви належить наше священство, мужі науки та мистці усіх галузей.

Нам не вільно забувати, що наше духовенство стоїть на сторожі моральних та етичних законів, допомагаючи всім іншим членам суспільства зберегти людське обличчя та моральну силу, що дуже часто є нашою єдиною силою у бурунах світового моря.

Наші науковці найкращі дні і сили свого життя присвячують служінню правді. „Знання — це сила" — каже одно прислів'я, і щоб цю силу здобути для народу, ці люди десятки років проживають у самовідреченні й забутті, часто не маючи навіть певности, чи плід їхньої довголітньої праці зможе появитися друком. Загал легко забуває, що, воюючи силою наукових арґументів, мужі науки обороняють, відновлюють та здобувають права для своєї нації, щоб запевнити їй належне місце у колі вільних народів та спричинитися до її слави.

Про значення мистецтва у житті народу, здавалося б, не потрібно й говорити, бо це ділянка що може найбільш приступна й зрозуміла для широкого загалу, особливо, коли йдеться про мистецтво театральне. Еміґраційна дійсність доводить, що люди, перебуваючи морську хворобу, стають байдужими навіть до краси слова, музики чи драми.

А проте модерна психологія стверджує, що, поруч релігії, мистецтво стоїть найближче до людської душі. Воно будить і поглиблює у людей шляхетні почування, допомагає людям у взаємному розумінні чи радше вирозумінні, бо основне завдання правдивого мистецтва є завсіди формування людини, відновлювання її духа та виніжнювання почувань.

Тому, мабуть, зовсім не перебільшує один з німецьких психологів, коли твердить, що не тільки гідність людства у загальному, але й гідність кожного народу зокрема лежить у руках мистців.

Одначе, з другої сторони, ця сама наука стверджує, що кожний мистець почуває себе найкраще там, де його цінять, а то й переціняють.

Атмосфера пошани й подиву є теж найкращим поштовхом для мистецької творчости, а свій вершок осягає мистецтво завсіди там, де воно стає життєвою справою цілої нації.

Дрібні згадки у щоденній пресі про тяжку долю того або іншого мистця, письменника, співачки чи артистки ледве чи можуть спричинитися до покращання положення. Ці люди звичайно загорді, щоб ждати на співчуття чи якусь милостиню загалу. Вони дають народові серце і мають право вимагати серця: тобто, щоб нарід вслухувався в їхню мову і її належно розумів.

І чи ж не було б це направду гідною ціллю політичної еміґрації винести на найвищий ступінь свою навчаючу верству?

Відірвані від рідного материка, легко можемо втратити своє обличчя, не лишаючи по собі сліду, тим більше, що нам тяжко вдержати при собі навіть своє найближче потомство. Спричиняючись спільними силами до створення духових вартостей чи то посередньо чи безпосередньо, будуймо найтриваліші цінності не тільки для теперішности, але й для майбутніх віків і поколінь. Виконуймо своє основне завдання, що його ми взяли на себе, залишаючи рідні пороги.

А. Красний

ПІСЛЯ З'ЇЗДУ

За нами — річний З'їзд Українського Конґресового Комітету. Подія — в житті американських українців — першорядного значення, бо це був з'їзд людей з цілої „української Америки", — людей активних, наділених довір'ям, які очолюють, сказати б, українське національно-громадське життя і національну працю на всій території З'єдинених Держав.

Після відомого великого 5 Конґресу, що відбувся 4-6 липня 1952 року, це був „малий Конґрес", хоч чисельно й не такий малий, бо прибуло на нього яких 150 осіб.

Над чим радив З'їзд?

Редакція „Свободи", зразу ж на другий і третій день, подала про перебіг З'їзду головні інформації. Коротко сказавши, все це були питання і справи, що охоплюють всю діяльність Українського Конґресового Комітету. Були це питання внутрішньої організації українців у ЗДА, питання української культури в широкому розумінні, між ними справи виховні, шкільні, видавничі, а найбільше це були питання зовнішньо-політичні, що стосувалися минулої та майбутньої діяльности УКК і його органів на фронті боротьби за національно-державне визволення України.

В сьогоднішній короткій статті не ставимо собі завдання навіть вкоротці переказувати ці справи, — на це потрібний широкий звіт і ціла низка окремих статтей (напр., справа „карпаторосів", що становлять фактично половину української іміґрації у ЗДА). Зазначимо лише, що на цьому З'їзді приділено спеціяльну увагу „голосам з місць". На недільному засіданні, 11 жовтня, 56 делеґатів, з ближчої й дальшої провінції, мали можливість висловити свої критичні зауваження й погляди з приводу всіх питань, що так чи інакше стоять на порядку денному українсько-американського життя.

Що ж З'їзд ухвалив?

Знов таки, в цьому нашому короткому підсумку скажемо про це лише побіжно й загально, підкресливши головні моменти. Передусім, З'їзд позитивно, а часом і дуже високо оцінив працю УКК за минулий рік, зазначаючи її різноманітність та широкий обсяг справ і питання, які в той чи інший спосіб полагоджено.

Розуміється, це не значить, що не було голосів критичних, вони були — і не раз дуже доречні — і їх теж треба віднести до здобутків З'їзду.

Окреме зацікавлення викликала коротка, але густо виповнена думками й конкретними пропозиціями доповідь проф. Р. Смаль-Стоцького, що спричинилася до піднесення рівня дебатів З'їзду. Доповідь вказувала на низку питань внутрішнього й зовнішнього порядку, виконання яких є передумовою успіху української справи.

До всіх цих питань і проблем минулої і майбутньої праці УКК та американсько-української спільноти взагалі З'їзд поставився з повним вирозумінням і прихильністю.

Одначе...

І за цим словом стоїть вся трудність, щоб не сказати трагедія українського життя і праці американських українців, а зокрема УКК. Це — брак відповідних засобів. Тому питання Народного Фонду і національного датку в усіх дебатах і пропозиціях вибилося — й мусіло вибитись — на перше місце. Яку б пропозицію хто б не подав, кожна натрапляла на питання грошей. І З'їзд однодушно визнав і підкреслив, що сплата національного датку — це є перша й основна передумова будь-якої праці, будь-яких плянів і пропозицій, — найкращих і наймудріших. Тому З'їзд зайняв становище, що в цьому 1953 році, кожний громадянин, кожна громада, кожна організація та її члени мусять сплатити національний даток. Без цього всі балачки зайві, без цього кожний громадянин — і найбільший патріот, — фактично і в дійсності спиняє й торпедує українську справу.

Окремі промовці, на підставі поважних обрахунків та власного досвіду, зазначали, що Український Народний Фонд може легко сягати до півмільйона доларів річно, але питанню збору національного датку всі українські установи, а передусім Централя і Відділи УКК, мусять присвятити найбільшу й найпильнішу увагу.

Само собою, не обійшлося на З'їзді й без гострих політичних двобоїв, — все на ґрунті отого нашого жалюгідного „двоподілу", але закінчився З'їзд дружнім відспіванням національного гимну, як символу тієї єдиної мети, що присвічує всім українцям, без уваги на ідеологічні чи психологічні різниці...

СХОПИЛИ І ВБИЛИ ДИТИНУ

Кожне вбивство — обурює, як вчинок проти природи, заборонений і осуджений Божими й людськими законами. Але живучі покоління бачили вже стільки проливу крови, що їх нерви притупились. 35 років існує визнана у світі держава, яка плекає культ маловажности людського життя. Існує система, побудована на легковаженні людської екзистенції і на терорі, як найпевнішому засобі вдержання одної партії при владі. Масове винищування людей, що його вже три десятки років переводять московські большевики і що його переводили гітлерівці, завернуло людство до часів середньовіччя і вплинуло навіть на атмосферу у вільних країнах, притуплюючи пошану до людського життя та почуття важливости життя. Поворотці з комуністичного полону в Кореї оповідали, який жах там панував і скільки люду марно загинуло: немічних і ранених, що не мали сили й змоги видержати у „марші смерти" крізь корейські гори, просто стріляли по дорозі. Щоденна кримінальна хроніка приносить жалюгідні приклади непогамованих людських пристрастей, що доводять до душогубства. І треба направду вийняткового доказу на звірячість звихненої людської істоти, щоб люди масово й стихійно здригнулися і обурилися.

Така подія трапилась недавно в цій країні. Якась жінка підступом, видаючи себе за тітку 6-літнього хлопчика, виманила його з шкільного будинку й вивезла в невідоме місце. За дев'ять днів після того поліція знайшла його тіло, закопане в саду за домом тієї жінки. Обличчя дитини носило сліди важкого удару, а в головці стреміла куля. Злочинці, що схопили дитину, телефонічно домагалися від батьків великих грошей за її звільнення. Батьки, багатирі, заплатили велетенську суму 600,000 долярів. Злочинці взяли ті гроші, але вже раніше вбили дитину.

Здавалося б: що значить дитина в порівнянні з десятками мільйонів людських істот, між ними жінок і дітей, які невинно згинули ще в цьому нашому нещасному сторіччі, винищені звірями в людському тілі? А проте, стихійне обурення, що потрясло опінією всього американського громадянства з приводу вбивства 6-літнього Роберта Ґрінліза, це безумовно явище позитивне і відрадне. Нема американського часопису, який не вмістив би з того приводу окремої статті, не рахуючи інформаційних вісток. І зацікавлення маси читачів преси цією справою далі не вгаває. Те масове обурення є таки доказом, що не зовсім завмерло ще у сучасній людині почуття людяности. Дорослі вбивають дорослих у боротьбі за владу, за свої і чужі інтереси, з непогамованости своїх пристрастей, що їм запаморочують розум і знечулюють душу й серце. Але схоплювати з-поміж шкільної дітвори одну дитину і вбивати її та ще й потім вимагати від батьків гроші за її „звільнення" — це дійсно рідкий в історії

(Закінчення на стор. 5)

Лев Шанковський

ПОЗАЛАШТУНКОВА БОРОТЬБА ЗА ВЛАДУ В СССР

(4)

Ми не знаємо, чому Кремль дозволив апаратові большевицької партії в Україні, на чолі з Хрущовом, два довгі роки ліквідувати УПА та українське підпілля і не інтервеніював, хоч бачив цілковиту безрадність Хрущова у цій справі. Мабуть табір російської воячини, стоячи збоку, злорадо посміхався з цих невдач своїх конкурентів і противників — партійців. Але тепер уже терпеливості Кремля, прийшов край. Мабуть своєму другові Маленкову (жонатому з сестрою Хрущова) завдячував Хрущов, що його голова не злетіла з плечей за цей соромний провал. У кожному разі, Кремль відкликав Хрущова з України і вислав з окремими повновластями Лазаря Кагановича, який завжди з'являвся в Україні, як сталінський „залізний комісар", коли там поставало скрутне становище для большевицьких окупантів. Справу поборювання українського визвольного руху взяв у свої руки табір російської воячини. Для цієї мети делеґовано в Україну ген. Миколу Ковальчука, одного з найвизначніших „апаратчиків" цього табору. Під час війни, ген. Ковальчук очолював СМЕРШ 4-го укр. фронту, отже був одним з найближчих соратників Абакумова. Офірним козлом за гріхи Хрущова зроблено ген. Рясного, що зник з України невідомо куди.

Російська воячина, перебравши в свої руки справу поборювання українського руху, повела передусім широку русифікаційну політику. За наслідки цієї політики відповів Л. Мельніков, коли прийшов час на переставлення „віх" після смерти Сталіна. Але тоді, на переломі 1946 і 1947 років, проголошено хрестовий похід проти школи Грушевського — цього „інкубатора", що вигріває такі небезпечні яйця, як „українські націоналісти", проти ідеологічних помилок і ухилів вбік українського націоналізму, проти націоналістичних перекручень в історії, літературі, мистецтві, музиці. Солідно перечищено партійний апарат в Україні; в господарстві повернено до стану якнайінтенсивнішої колоніяльної експлуатації, при чому скасовано всі полегші, які колгоспи здобули в ході війни. Навчання в школах почали масово переводити на російську мову, повели інтенсивний набір української молоді до шкіл ФЗН (фабрично-заводського навчання), що їх годі розцінювати інакше, як організовану експлуатацію праці неповнолітніх. До якої міри дійшло русифікаційне засилля розбещених „апаратчиків", хай свідчить факт, що в виданій заходами львівського комсомолу, в українській мові, серії „Героїв СССР" опубліковано життєписи таких „героїв", як Олександер Невський, Іван Лютий, князь Димитрій Донской, воєвода Мінін, воєвода Пожарський, маршал Кутузов, маршал Суворов, адмірал Нахімов і, врешті, ген. Брусілов! Ось „комуністичні" герої, так, як їх розуміють емґебістсько - смершівсько-ґенштабістські „апаратчики".

Така була ідеологічно-політична підстава, на якій прибирала Україну до рук російська воячина. Проти УПА цей табір виступив з цілком новими методами. Не було вже більше масових терористичних акцій типу хрущовських, які тільки збільшували ряди смертельних ворогів СССР серед українського населення. Їх місце заступила холодна й до подробиць обміркована провокація, в якій не гидували ніякими засобами. Емґебістські спеціялісти вирішили, що українську підпільну організацію найкраще розбити з середини, через інфільтрацію та насаджування провокаторів. З метою інфільтрації створили емґебісти власну підпільну організацію, що повинна була просякнути в українську підпільну організацію і, так би мовити, пожерти її. Рейдуючі відділи безнастанно пересувалися по теренах дій УПА і підпілля під різноманітними масками, виставляючи найрізноманітніші примани, на які мали зловитись українські революціонери та їх симпатики.

Про ці методи можна б писати цілі томи. Для прикладу наведемо кілька найбільш характеристичних випадків. Щоб всадити свого провокатора до підпілля, емґебісти дозволяють йому вбити начальника районового відділу МВД, колишнього партизана, батька трьох дітей. Цим убивством провокатор повинен осягнути потрібне довір'я, щоб дістатись до підпільної клітини. На Львівщині, інший провокатор, під маскою в'язня, якого привели до села „пізнавати", раптом вививається з рук емґебістів, вбиває на очах населення офіцера МГБ (пістолею, вирваною одному з рук) і „тікає" просто до підпільної криївки. Цей провокатор має інструкції так довго сидіти в підпіллю, аж поки не натрапить на слід ген. Чупринки. Під час перебування в підпіллі він повинен здобути якнайбільше довір'я своєю відвагою й посвятою. „Ми не будемо дрібничкові, — сказав йому майор МГБ, відсилаючи його з цим завданням, — і не будемо рахувати тобі всіх тих наших людей, що ти їх заб'єш за цей час". На Золочівщині провокативна банда МГБ, що діє під маскою українських повстанців, відбиває арештованих і веде їх до свого табору в лісі. Їх передача незамаскованим емґебістам відбувається в той спосіб, що аранжують цілий бій у лісі, внаслідок якого МГБ проганяє „повстанців" і здобуває табір з арештованими. На Яворівщині зорганізована банда ріже українських селян, перебравшись за голодуючих колгоспників, що приходили за хлібом на Західню Україну під час голоду 1946-47 рр., і в одностроях українських повстанців вбиває тих же колгоспників. При цьому завжди когось залишають живим, щоб міг розказувати про лихо, яке трапилось. І т. д. І т. д.

Воячина не тероризує села окремими акціями чи ґарнізонами. Вона не карає невинних і непричетних, але шукає винних. Емґебісти ведуть докладну розвідку. Організаційні низові клітини їх не цікавлять — вони шукають вищих організаційних клітин, їх криївок, підпільних друкарень. А для всього населення вони готують великий вивіз, який проводять уперше в жовтні 1947 р. Тоді вивезено понад 150,000 українського населення на Схід (із плянованих 500,000).

Немає сумніву, що російська воячина має деякі успіхи в боротьбі з українським визвольним рухом, але цього не хоче признати її противник. Ще раз з'являється в Україні Хрущов з новим пляном поборювання руху. Цей плян — це „укрупнення" колгоспів. Коли ж цей плян провалюється, Хрущова вже остаточно забирають з України. На його місце приходить Л. Мельніков. На його долю припадає найширше розгорнути русифікаційну акцію в Україні, найвірніше виконувати завдання, поставлені йому табором російської воячини.

Тим часом минають роки й Ковальчук також не може виказатися задовільними результатами. Натиск на нього мусить бути великий, бо йому вривається терпець. Навесні 1949 р. починається масова акція проти УПА старими методами. 4 емґебістські дивізії оперують в Карпатах, стільки ж на Волині й на Поліссі. Але така велика акція мілітарного характеру, що проходить в СССР за чотири роки по закінченні війни, не минає уваги закордонних обсерваторів. Амбасади повідомили про неї свої уряди, від урядових чинників довідалися журналісти — і цілий світ заговорив про боротьбу українського народу. В „Ню Йорк Таймс" (з 15. V. 1949) про ці події писав найвизначніший американський воєнний коментатор Генсон В. Болдвин. Ковальчукові ця акція не дала нічого, українському визвольному рухові зробила пропаґанду в усьому світі.

Р. Смаль-Стоцький

ІЩЕ РАЗ: МАЗЕПІЯНА В АМЕРИЦІ

Я довший час подорожував і не мав змоги читати „Свободу". Щойно два тижні тому звернено в Ню Йорку мою увагу на цікаву статтю д-ра Костя Паньківського в числі з 5 червня 1953 року, в якій він уважав за свій обов'язок „виправити та доповнити" мої відомості про клейнод — мощехранительницю І. Мазепи.

В його статті трапилося декілька неточних тверджень і правних конструкцій щодо клейноду, які в інтересі справи вимагають вияснення.

Перше питання, що його автор висуває, є справа сучасної власности клейноду. Наш бувший заступник прем'єра уряду УНР заперечує мос твердження, що „Я подарував його українській нації в депозиті УНР, як відзнаку майбутнього голови нашої держави, і уряд УНР охоронив її окремим заходом". Він твердить, що той клейнод... „проф. Смаль-Стоцький купив і зложив в дарунку урядові, якого членом він був сам у тому часі", і той клейнод був законом цього ж року з дня 14-го жовтня 1937 року визначений „знаком гідности кожночасного голови Української Держави".

Згідно з правною конституцією д-ра К. Паньківського, кожночасний уряд УНР має від мене право власности клейноду і може його заставити чи навіть продати, відкликавши чи змінивши згаданий закон.

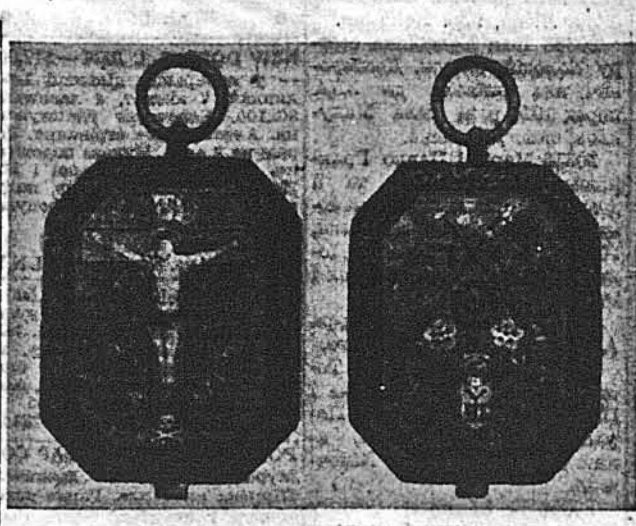
Хто ж є власником клейноду Мазепи? Уряд чи нація? Я був його власником, я його і подарував, а кому — це ще раз прилюдно заявляю: я подарував його українській нації на руки екзильного уряду для мною визначеної мети, яку уряд приняв ухвалою і узаконив дня 14 жовтня 1937 р. Тому клейнод є власністю української нації і її депозит на руках уряду для ясно визначеної мети.

Стара УНР, якщо так сказати, і її уряд діяв в своїх конституційних традиціях, що українська нація є не тільки джерелом всякої влади в державі, а теж носієм суверенної влади і господарем - власником України. І ці традиції вияснюють і питання, кому я добровільно відступив право власности клейноду для визначеної мети. І уряд УНР оголосив це українській нації (гл. „Тризуб", 40-41 ч. 17 жовтня 1937): „В двістап'ятдесятлітні роковини обрання на Гетьмана України славної пам'яті Великого Борця за її волю Івана Мазепи, уряд Української Народної Республіки чинить оцим відомим всім і кожному, кому про це відати належить, теперішнім і потім будучим вірним синам Отчизни й Матері нашої України про свою постанову: зробити віднині щасливо до наших часів збережений клейнод Гетьмана Івана Мазепи видимим знаком гідности кожночасного Голови нашої Держави"...

Друге питання це справа „законного хоронителя". Спростовую кілька неточних тверджень. У Варшаві переховував клейнод я, а не як твердить автор, в час війни передав я його заступникові голови Директорії Андрієві Лівицькому перед моєю евакуацією на схід з учасниками прометеївського з'їзду; перший раз чую конструкцію, що клейнод треба було спасати від ґестапо у Варшаві і тому його „було передано в безпечніше місце, а саме проф. Р. Смаль-Стоцькому, який тоді перебував у Празі". Та ж саме я був інтернований ґестапо всю війну аж до 17 березня 1945 у Празі і мене дійсно комісари ґестапо „відвідували"; ініціятива перевозу клейноду до Праги вийшла від мене, бо я хотів невтральним посередництвом спасти його на Захід; проте я його в Празі не переховував, я його теж не вивіз до Німеччини, і як він дістався з околиць Праги в мої руки в Офенбасі — тепер ще не час про це писати. Перед невдалою спробою виїзду до Італії для нав'язання контакту з нашою інтернованою дивізією, я клейнод знову передав Андрієві Лівицькому. Та це все деталі, що не вирішують питання „законного хоронителя" його, і я вдячний д-рові К. Паньківському, що він його поставив в дискусії.

Війна, що зближалася, не дала урядові часу це питання оформити. Я хочу тут тільки подати думки тогочасних колеґ, що вже померли. Ми розглядали Мазепинську мощехранительницю як свого роду республіканську „реґалію" української нації, фундаментального релігійного й політичного значення — символізму, щось вроді „корони св. Степана" мадярів. Вона мала об'єднувати й консолідувати еміґрацію й націю. Так, як мадярська реґалія має свою колеґію з 4 чи 5-ти хоронителів, так думалося, щоб уряд і його голова визначили і хоронителів мощехранительниці, що зберігали би її в сейфі десь у Швайцарії (відповідна корабка-етуї була для неї зготовлена) колективно на своїх іменах.

Всі, кому дорога пам'ять незабутнього Гетьмана, мусять домагатися, щоб для клейноду знову була зроблена відповідна коробка-етуї, щоб вона не переховувалася між білизною чи речами, щоб це питання хоронителів було пристойно вирішене. На мою думку, хоронителями повинні бути в Европі представники обох наших Церков, НТШ, УВАН і Армії, які на випадок смерти заздалегідь визначають своїх наступників; далі, її треба вивезти. Підкреслюю без всяких особистих упереджень, а тільки в національному інтересі, що хоронити такий клейнод нації „сімейним" способом — це

Реґалії Гетьмана Івана Мазепи.

недопускальна річ і виразно противиться його призначенню як реґалії української нації. Це справа УНР і його Виконного Органу впровадити нарешті лад і порядок в цю ділянку. Москва наступного року звеличає Переяславську Угоду всією пропаґандою комуністичної партії, наша відповідь мусить бути: Мазепа, — тому, шануймо ж ту пам'ятку, бо двохсотп'ятдесятліття бою під Полтавою вже дуже близько теж. Третє питання — це д-ра К. Паньківського мемуарні інформації про думку уряду й громадянства, „щоб щасливе збереження і поворот клейноду святочно вшанувати". Це його повне право інтерпретувати тогочасні події з його точки зору. Думаю, що він ласкаво уділить мені право теж освітлити ті події з моєї точки зору. Отож я перший раз довідуюся про те, що уряд і громадянство хотіли щасливе збереження і поворот клейноду святочно вшанувати. В дійсності я був ініціятором тієї плянованої урочистости. А мотивом моєї пропозиції був факт, що заступникові гол. отамана А. Лівицькому той „видимий знак" — клейнод Мазепи доти не був урочисто наложений на рамена і він не був прилюдно проголошений його носієм. Колись у вільній Україні по присязі президента хоронити конституцію такий акт завершуватиме перебрання влади. Ось тому, що такий акт не був виконаний а сам кандидат перед війною схилявся до думки, що ліпше його колись виконати у Києві, то ми хотіли 1945 року на скитальщині в спеціяльній церемонії це зробити і при тій нагоді об'єднатися з новою еміґрацією під символом Мазепинства. Для вияснення тла моєї ініціятиви подаю, що я щиро дораджував Андрієві Лівицькому, в інтересах УНР, уступити з свого становища, і тому пропонував ту церемонію, як завершення його політичної діяльности. На мою думку, уряд і еміґрація йому винні були такий акт признання за довголітню працю, бо ніхто йому заслуги не поменшує, що по катастрофі 20-го року вкінці тільки він мав відвагу стати на чоло уряду Головного Отамана С. Петлюри і, по його вбивстві вільки він мав відвагу, як сиґнатор Варшавської угоди, очолити УНР.

Це було тло, на мою думку, проєктованої урочистости, і діячем, що вирішив її відложення був речник нової еміґрації п. В. Доленко, тодішній кандидат на прем'єра, що в імені нової еміґрації поставився неґативно до плянованої урочистости, не знаючи, мабуть, всієї історії й символізму клейноду. Я про всі ці справи не був би згадував, бо вони маловажні в сучасній атомовій добі, якщо б мій колеґа К. Паньківський не був їх порушив у дискусії, що наявно показує на старі й нові уенерівці в році 1945 ще не об'єдналися були духом та мали різні точки зору на біжучі справи й пляни.

Четверта справа. Мабуть вразило мого колишнього колеґу моє твердження: „І так цей унікат, символ мазепинства, марнується". Твердю ще раз, згідно з моїм глибоким переконанням, що відповідальні чинники марнують цей клейнод. Чи не можна б перевезти його до Америки чи Канади і з відповідною опікою провезти по всіх осередках, для збірки фондів на те, щоб спасти хоча б наших заслужених бойових генералів та полковників від фізичної праці та порятувати інвалідів? Кожний з певністю пожертвує свого доляра, щоб оглянути цю пам'ятку по великому гетьмані та вшанувати цей символ нашої визвольної боротьби. Не тільки свої, а й американці її вшанували б, бо всі знають про Мазепу Байрона. Чи якась інша нація, з тих, що тепер разом з нами борються за волю, має подібний символ на еміґрації? А якщо б мала, то ховала б його у „шуфляду" чи в „чемодан"?

Ми тяжко боремося в Америці, щоб світ шанував наші традиції, засновані на чині Мазепи. Та вперед нам самим треба ці труднощі боротьби за „святу волю" і їх мазепинський символ відповідно і побожно шанувати.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Українці Дітройту відзначають 700-ліття Львова і 35-ліття Листопадового Зриву.

Український Громадський Діловий Комітет для відзначення 700-ліття Львова і 35-ліття Листопадового Зриву веде далі безвпинну підготовчу працю для відсвяткування цих двох великих роковин і може вже сьогодні подати до відома нашої громадськости дальші подробиці святкувань.

Святкування, що проходитимуть під кличем: „Леополіс Украіне Семпер фіделіс", відбудуться в неділю, 1. листопада 1953 р. за такою програмою: дополудня відправлені будуть у всіх місцевих українських церквах Богослужби в намірені укр. народу і панахиди по тих, що життя своє віддали за волю України. О 3.30 год. цього дня відбудеться в залі Народного Дому при вул. Мартін Манифестація, на якій промовлятимуть: член Політичної Ради УКК п. Василь Мудрий і місцевий український діяч п. адв. Ст. Луцький. На манифестації будуть приявні визначні американські гості, між ними відомий політичний діяч-сенатор Гомер Ферґусон. Мистецьку частину свята виповнить монтаж „Львів вірний Україні" у виконанні 5-х рецитаторів під мистецьким керівництвом п. Ром. Татарського і чоловічого хору місцевого відділу ООЧСУ під диригентурою п. д-ра Бог. Кушніра. Мистецьке оформлення монтажу, сцени і залі спочиває в руках відомого нашого мистця проф. Едварда Козака.

Вступ на залю за добровільними датками. Перед святом і на святі будуть продавати пропам'ятні відзнаки для вшанування 700-ліття Львова.

Чистий дохід зі святкувань призначений в допомогу українським скитальцям - залишенцям в Европі.

Детайлі програми святкувань будуть подані в наступних комунікатах в пресі, в радіопередачах і в летючках.

Діловий Комітет.

Четвертий Відділ ОДВУ вшановує пам'ять свойого Патрона.

Дня 30 вересня минуло 23 роки від смерти сл. п. сотника Юліяна Головінського, команданта шестої Равської Бриґади УГА і останнього Крайового Команданта Української Військової Організації. Четвертий Відділ ОДВУ ім. Ю. Головінського відзначив ту річницю скромним, але гарним святом, яке відбулося дня 4 жовтня 1953 в залі Українського Дем. Клюбу при вул. Ґрейлінґ.

Свято відкрито американським державним гимном, що його відіграла на фортепіяні п. Ольга Дубрівна-Соловій, а п. інж. Степан Білий, культосвітній референт 4-го Відділу, привітав присутніх і в коротких словах пояснив ціль свята. Гарно і з чуттям віддеклямували: Квітослава Діків уривки з поезій О. Олеся і Юрія Клена і Віра Зубальська вірш О. Олеся: „Терновий вінок". Обі вони є ученицями української католицької парафіяльної школи. Головний святочний реферат про життя і значення Ю. Головінського виголосив змістовно і цікаво п. Іван Білоус. Треба підчеркнути дуже вдатний виступ молодого 14-літнього юнака - українця, родженого в ЗДА, учня Василя Сутаря, що дуже гарно і певно заграв на скрипці „Анданте Кантатіве" Чайковського, „Чардаш" Монтіго і „Реве та стогне Дніпр широкий". Сутаря приготовила до виступу п. О. Дубрівна-Соловій.

Дуже приємно пригадала себе публіці п. Е. Войтович, яка відспівала дві народні пісні „Плавай лебедонько" і „На городі коло броду".

Фортепіяновий супровід п. О. Дубрівна-Соловій.

Свято закінчено Українським Національним Гимном.

Іб.

Схопили і вбили дитину

(Закінчення зі стор. 2.)

приклад завмертя в людині всього людського.

Газети пригадують схожість цієї події із схопленням синка світової слави летуна Чарлза Лінденберґа, що 20 травня 1927 року перший, сам-один перелетів Атлянтик у безперервному 33-годинному леті з Ню Йорку до Парижа. Його 20-місячного синка викрали з дитячого візочка 1 березня 1932 року. Батьки заплатили тоді 50 тисяч долярів викупу, але живою дитину все одно ніколи не побачили. 12 травня 1932, на 73-й день від її схоплення, поліція знайшла її труп в кущах недалеко батьківського дому. Щойно 18 вересня 1934 року арештовано в Ню Йорку Бруна Гавптмана, який зрадився ґрішми, що їх заплатили батьки Ліндберґи. Злочинця страчено на електричному кріслі. Загальна опінія домагається тепер негайної кари смерти на двох арештованих спільниках схоплення і вбивства малого Роберта Ґрінліза. Є ними 37-літній Карл Гол і 41-літня Бонні Геді. Спершу вони твердили, що вбивником був третій спільник, деґенерат Марш, якого шукають по всій державі. Коли ж поліція відкрила, що вапно, яким було присипане тіло дитини в могилі, закуплено ще перед її схопленням, коли в авті Гола виявила сліди крови та сліди від револьверних куль, а у Гола знайшла вічне перо, власність дитини, — Гол і його спільничка призналися, що вже два роки тому, коли дізналися про багатство представника автомобільної фірми „Каділяк" Ґрінліза, плянували викрасти і вбити його дитину. Це ще більше підкреслює звірячість вдачі тих двоїх осіб. Навіть в'язні у в'язниці в Кензас Ситі, куди перевезено злочинців, загрозили, що коли б в'язнична управа посадила вбивників дитини до спільної з ними камери, то вони їх вб'ють. З остраху перед судом лінча — перевезено їх вночі під сильною охороною.

Публічна опінія Америки вимагає негайного засудження вбивників за законом, що його ухвалено саме у зв'язку з схопленням малого Ліндберґа і що носить його назву. За тим законом кара смерти загрожує безпосереднім і посереднім поривачам дитини, навіть, коли б дитину повернено батькам. Свідомість, що злочин покарано, заспокоює дещо людину, обурену доконаним злочином. На жаль, стільки злочинів залишається у світі непокараних і стільки їх щоденно доконується! На жаль, так багато злочинців ходить по світі безкарно, заохочуючи цим інших до злочину.

Филаделфія, Па.

Ювілей Товариства „Єдність", відділ 163 У. Н. Союзу.

35-ті Роковини Товариства „Єдність" відсвятковано в неділю 20-го вересня б. р. в приявності представників Головного Уряду УНС, представників місцевих Братств і Товариств та при поважній кількості гостей і членства Товариства. Свято відкрив відповідною промовою голова Товариства, п. М. Курко, підкреслюючи працю перших членів, яких багато вже нема між ними. При тому згадав про різні труднощі в минулому й запевнив, що Товариство „Єдність" все було, є і буде у перших рядах організаційно - громадської праці. Дальший провід — свята, обняв товстмайстер п. М. Гись, який по короткім вступнім слові попросив о. М. Левицького провести молитву перед обідом. Після обіду рекордовий секретар п. С. Филик розповів про історію і працю Товариства на організаційнім і громадськім полі. Фін.-секр. п. І. Потучко склав коротке фінансове звідомлення Товариства.

З черги слідували привіти, побажання і грошові датки від Т-ва Горожан, Т-ва ім. І. Франка, Т-ва ім. Д. Вітовського, Б-тва св. Юрія, Т-ва „Любов" і Союзу Українок. Організатор Товариства п. Ст. Гвіздь в коротких словах передав свої спомини з часів організування Товариства „Згода", від. 62 УНС і потім Тов-а „Єдність", відділ 163, заразом закликав молодих членів, повних енергії, ще до кращої організаційної праці. Святочну промову виголосив головний касир УНСоюзу п. Р. Слободян, який підкреслив, що колись з кількох одиниць доброї волі УНСоюз розрісся до 70 тисяч членів. Почавши з одного доляра, сьогодні УНСоюз переходить суму 15 мільйонів мастку. Те саме торкається також Товариства „Єдність". 35 літ тому це товариство нараховувало 30 членів, а сьогодні 316, значить зроблено гарний поступ і дай Боже, щоби до 50 літнього ювілею можна було заокруглити ряди Товариства 500 членами.

При кінці свята була роздача почесних грамот основникам і першим членам Товариства. Такі почесні грамоти передавав п. Р. Слободян і їх одержали такі члени: Ст. Гвіздь, М. Паранич, П. Мельник, І. Дуда, А. Дуда, І. Потучко, Іл. Балуш, М. Волос, Павло Труш, М. Курко, І. Шеґда і М. Наконечний.

Переведено збірку, з якої вплинуло $95.50, з чого передано 50 дол. на українських інвалідів а $45.50 вишлеться на „Союзівку". Свято закінчено відспіванням Українського й американського Гимнів.

Жертви зложили по $5: Р. Слободян, Ст. Гвіздь, Т. Дуда; по $2: А. Дуда, І. Козачин, Ол. Штогрин, Іл. Балуш; по $1: І. Потучко, М. Курко, Ол. Лотоцька, от. М. Левицький, Іваш, Г. Дацко, К. Кушляк, М. Наконечний, Д. Наґірний, В. Білокур, М. Волос, Зазуляк, І. Квік, А. Квік, О. Олесневич, В. Варварюк, В. Лешак, Флюнт, М. Сеник, М. Дубас, В. Василюк, Гарасим, П. Баґара, І. Хитрук, Я. Пацовський, М. Хомин, М. Кічуга, Дертак, М. Дармограй, В. Дармограю, С. Чорномаз, Ол. Бабяк, М. Кончак, Б. Грималюк, В. Хромяк, Ст. Филик, П. Мельник, Евст. Труш, І. Умчинський, Гр. Яцків, Анна Лецька, І. Шеґда, Евст. Смажинський, Ант. Демкович, П. Курко, М. Насевич, А. Боднар, А. Смажинська, М. Глова, О. Волчастий, В. Ткач, Б. Марчук, А. Сивуляк, В. Міх, Ф. Мікус, У Зінь, Я. Козел, П. Бойко, А. Мосьондз, Е. Балецкі, М. Шостак, М. Паранич, а решта дрібні датки,

Іван Потучко.

„ОВОЧІ І ФРУКТИ СТАНИСЛАВІВЩИНИ ДЛЯ ТРУДЯЩИХ ЛЕНІНҐРАДУ"

„Радянська Україна" (з 2 вересня) приносить таку кореспонденцію з Станиславова.

„Цього року на Станиславівщині збирають чудовий урожай овочів і фруктів. Багато овочів і фруктів відправляється трудящим промислових центрів країни. Вже відвантажено 385 тонн солених огірків у Ленінград, 360 тонн — для робітників Єнакіївського металургійного заводу. В Київ відправлено 500 тонн яблук нового врожаю".

„Трудящі" з Ленінграду їстимуть українські овочі, а що мають їсти трудящі Львова і Станиславова?

ПОЧАТОК 1953-54 АКАДЕМІЧНОГО РОКУ УВАН У ЗДА

Після літньої перерви, розпочалась робота УВАН у ЗДА.

26 вересня ц. р. відбулось засідання Управи УВАН у ЗДА. Голова Управи, проф. М. Ветухів дав коротку інформацію про свою участь у Міжнародному З'їзді Генетиків в Італії та про свою подорож по Франції, Німеччині і Італії. Проф. М. Ветухів мав нараду з Представництвом УВАН у Німеччині й докладну розмову з керівником Представництва, проф. П. П. Курінним. З Представництвом УВАН у Німеччині устійнено цілий ряд організаційних питань. У Франції проф. М. Ветухів зустрівся з членами УВАН, зокрема з представником УВАН проф. О. Шульгином, а також з проводом Наукового Товариства ім. Шевченка, на чолі з проф. В. М. Кубійовичем, відбув нараду з дійсними членами УВАН. В Італії професор М. Ветухів виступив у радіопрограмі з Риму, Радіо-Італії ,розповівши про діяльність українських учених у вільному світі та про УВАН у ЗДА .

На засіданні Управи обговорено організаційні питання, зв'язані з розгортанням зимової праці, розглянуто плян проведення наукових конференцій пленарних та секційних.

26 вересня ц. р., під головуванням професора Прінстонського Університету, І. Решетаря відбулося перше в поточному академічному році засідання Комісії УВАН у ЗДА для дослідів над пореволюційною Україною.

26 вересня ц. р. відбулося засідання редакційної колегії Наукового Збірника ч. 2, присвяченого бібліологічним питанням. Для участи в засіданні прибув з Филаделфії редактор Збірника проф. В. Дорошенко. На засіданні переглянуто і остаточно прийнято зміст Збірника, який вже здано до друку.

27 вересня ц. р. відбулося наукове засідання Книгознавчої Секції УВАН у ЗДА, на якому вислухано доповідь п. Івана Світа на тему — „Українська преса в Азії".

28 вересня ц. р. відбулося засідання Комісії УВАН у ЗДА для Вивчення Історії Української Іміґрації в Америці під головуванням п. Я. Чижа.

Шукають Своїх Рідних

УВАГА: Зголошуючись на розшуки до ЗУАДКомітету, прохається на початку листа доконче подати, під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки, не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до З. У. А. Д. Комітету, адресу якого подано при кінці.

• • •

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

20356 Михайло Козленко трьох своїх синів.

20357 Дмитро Заграновський, по матері з Гудеруків вуйка Василя Гундерук, який виїхав до Филаделфії в 1912-1913 роках з села Слобідка Лісна, пов. Коломия.

20358 Іван Колобінка сестру Колодій, замуж. Десперович, яка виїхала до ЗДА перед 1914 р. зі села Макуньок, пов. Мостиска.

20359 Марія і Павло Гранківські братів і сестру та її дітей, а рівночасно знайомих зі села Куріпів Василя, Петра і Миколу Сова та Доню, Стефана, Івана, Василя і Романа Гелимей.

20360 Ільно Петруняк д-ра Александра Латишевського.

20361 Іван Кочан брата Теодора Кочан, сина Стефана і Пелаґії зі села Камінка Ператин, пов. Рава Руська, який був в 1942 р. в Німеччині.

20362 Н. Збитнюк родину Петра і Ельфриду Василькевич.

20363 Александер Грик брата Михайла Грик, що має находитися в Німеччині.

20364 Н. Веремчук родину Володимира Козак (Вальтер Кравза).

20365 Іван Козак самітного Стефана Горошко (44 р.).

20366 Ілько Кушніренко пань Тамару Петулько, виїхала до ЗДА в 1918 р. (правдоподібно вийшла заміж за американця) та другу її сестру, що приїхала до ЗДА в 1926 р., вони походять зі села Богомілівка Кременчук на Полтавщині. Дуже важні, відомості для них.

20367 Г. Савків родину Теклі Середа, по мамі Онушкевич та Михайла Миколаїв з Поморян, пов. Зборів.

20368 Йосиф Квасишин, син Стефана із Болехова своїх рідних з фамілії Петрасського із Волоського села і фамілії Івана Гнатишина з Болехова а теж знайомих з Болехова, пов. Долина.

20369 Андрій Гаврильчук брата Петра зі села Ферескуля, пов. Косів.

20370 Володимир Канюк Василя Футалу з родиною із села Береги, пов. Самбір, Дмитра Канюка зі села Мишківці, пов. Самбір, Михайла Данів з повіту Долина, О. Михайла Городиського, пароха з Кропильник, пов. Рудки, Пилипа Громоцького з села Вясковичі, пов. Самбір.

20371 Василь Кричка в дуже важній справі односельчан із села Надієв, пов. Долина.

20372 Матвій Лопатко родину Віктора Слюза.

Голоситись до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U.S.A.

ЛІК ПРОТИ МОРСЬКОЇ НЕДУГИ

На зборах Американського Товариства Фармакологів і Терапевтів подано до відома, що винайдено успішний лік проти морської недуги, на яку так багато людей хворіє, коли довший час їде кораблем, головно під час бурі. Цей лік називається хлоропромазина, і його виробляють у Филаделфії. На 67 пацієнтів 53 заживаючи цей лік, негайно видужали і почували себе зовсім добре, 11 пацієнтів перестали блювати, і їхня недуга зменшилася, один не блював, коли зажив цього ліку, але біль голови в нього залишився, і тільки два хворі не чули жадної полекші після того ліку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Т-во „Любов" відд. 370 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 25. жовтня на церковній залі при 127 Парк Ст. зараз по великій Службі Божій. Просимо ласкаво явитись і вирівняти свої залеглі членські вкладки, бо минулого місяця наш відділ був примушений досить членів суспендувати. Рівнож кожний член УНСоюзу повинен старатись приєднати хоч одного члена в ряди УНСоюзу. — П. Воляник, предс.; В. Колисняк, кас.; В. Гіна, секр.

Посмертна Згадка

АННА ГОРАН, довголітня членниця Т-ва ім. Б. Хмельницького відд. 137 УНСоюзу в Вест Істон, Па., померла 11. жовтня 1953 р., в 70 році життя. Родилася в селі Росохи, повіт Старий Самбір, Україна. Полишила в смутку мужа, 5 синів і 2 доньки, сестру, 12 внуків і 2 правнуків. Похорон відбувся 14. жовтня з греко-катол. церкви на церковнім цвинтарі при участи Родини і Членів Т-ва. — В. Й П.!

Ст. Колодруб, секр.

ТАРЗАН, ч. 3171. Наглядач.

Схований за листя малих галузок, що звисало понад його плечі, Тарзан піднісся і плив поволі до далекого вигину.

Незавважений, він прибув до берега, і піднісшися мовчазно з води, поповз до густого чагарника, що звисав над ним.

Тоді мовчазно, немов промайнула тінь, він піднісся через дерева, щоб зупинитися над дикунами.

Незабаром вони ввійшли до більшого з двох каюків і штовхнути їх на струм.